

РОЗДІЛ III. ВОКАЛЬНА ТА ХОРМЕЙСТЕРСЬКА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

УДК 378.1:78:17.023.34

Н. Г. Бітько

Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
ORCID ID 0000-0001-5849-0215
DOI 10.24139/978-617-7487-53-0/2019-01-02/157-167

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розкрито актуальність модернізації вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Визначено сутність і зміст вокального мислення в контексті специфіки фахової підготовки з педагогічною направленістю. Окреслено атрибутивні характеристики та структурні компоненти досліджуваного феномену. Розглянуто особливості вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Обґрунтовано принципи, на основі яких будується вокальна підготовка, спрямована на ефективний розвиток вокального мислення.

Ключові слова: мислення, вокальна підготовка, вокальне мислення, принцип, підготовка вчителя музичного мистецтва.

Постановка проблеми. Швидкоплинність соціокультурних змін, які відбуваються в сьогоденні, супроводжується підвищенням потреби суспільства у виникненні нового формату фахівців усіх галузей діяльності. Такий новий формат має характеризуватися винесенням на перший план самостійності, креативності, інтелектуальної мобільності особистості, її здатності розвиватися протягом усього життя, реалізовувати власний творчий і духовний потенціали. Також, у процесі соціального розвитку значної уваги вимагає культурне становлення нових поколінь, що посилює значення естетичного сприйняття дійсності. У свою чергу, такі процеси підвищують значення мистецької галузі й, у тому числі, мистецької освіти.

Діяльність учителя музичного мистецтва є незамінним шляхом знайомства дітей зі світом мистецтва, залучення нових поколінь до осягнення художніх ідей і естетичних почуттів, носіями яких є, зокрема, музичні твори. Однак зміна мислення, руйнування певних культурних і комунікативних кордонів унаслідок діджиталізації, та інші супутники інформаційно-технологічного прогресу виявляють необхідність модернізації фахової підготовки вчителів музичного мистецтва.

Вокальна підготовка є однією з основних ланок фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Це пов'язано з тим, що спів є

одним із найпопулярніших видів музично-практичної діяльності в будь-якому віці. Опанування широким комплексом вокальних умінь, навичок, знань (вокально-методичних, загальнономистецьких, інтерпретаційних) потребує використання здобутків національної вокально-педагогічної школи як традиційної, так і інноваційної. Специфіка вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає поєднання різних видів діяльності, і такий конгломерат потребує від майбутнього фахівця розуміння фізіології вокального процесу, усвідомлення загальних мистецьких закономірностей, володіння знаннями щодо історії, теорії музики, психолого-педагогічними й сценічно-репрезентаційними вміннями тощо.

Важливо враховувати, що більшість студентів уже у період навчання мають змогу виходити на сцену поза межами закладу освіти, активно беруть участь у змаганнях і телевізійних шоу, викладають вокал. Відповідно, необхідним стає формування в студентів практичних навичок, які вони зможуть використовувати в різних видах творчої діяльності, отже йдеться про орієнтацію на практику, на здатність швидко пристосовуватися до нових умов діяльності й відповідним чином модифікувати власний професійний досвід.

Загострення практико-орієнтованої націленості вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва покликана виховувати нове покоління студентів, здатних самостійно й мобільно вирішувати професійні завдання вже з перших років навчання в закладі вищої освіти, ефективно знаходити потрібну інформацію, користуватися сучасними технологіями. Вокальна підготовка, яка відповідає таким соціальним викликам, має бути синтетичним комплексом, здатним формувати не лише спеціальні виконавські вміння, але й особистість у цілому, яка володітиме особливим умінням мислити, тобто таким розумовим апаратом, який буде здатний забезпечити ефективне вирішення всіх проблем, які виникають на шляху вокаліста – як артиста і як педагога. Таким розумовим апаратом є вокальне мислення. Актуальність наукового визначення феномену вокального мислення й пошук шляхів його розвитку посилюється тим, що воно дає змогу студентам у процесі вокальної підготовки навчитися цілісно сприймати, відтворювати, інтерпретувати музичний твір на основі емоційно-чуттєвого, логіко-аналітичного та практично-творчого опрацювання через перетворення художньої концепції музичного твору у процесі мислення на розумову стратегію її реалізації, що підвищує ефективність навчання студентів і сприяє формуванню їхньої фахової майстерності.

Аналіз актуальних досліджень. Осмислення феномену вокального мислення майбутнього вчителя музики спирається на концептуальні засади різних галузей вокальної педагогіки, які включають аналіз вокально-педагогічного досвіду (М. Кондратюк, Ф. Ламперті, Є. Ольховський, Н. Прокопенко, Ф. Шаляпін та ін.); дослідження проблем вокальних здібностей (Н. Андреев, Н. Гарбузов, В. Морозов, Є. Рудаков, Ф. Фабр, Р. Юссон та ін.); різні аспекти вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва (В. Антонюк, В. Багадуров, П. Голубєв, В. Іванов,

І. Колодуб, О. Кошиць, О. Стахович, А. Яковлева та ін.); психолого-педагогічні аспекти мислення (О. Абдулліна, І. Бех, Л. Виготський, І. Зязюн, Ю. Кулюткін, О. Леонт'єв, Ж. Піаже, С. Рубінштейн та ін.); наукова проблематика музичного мислення (Б. Асаф'єв, В. Москаленко, Б. Теплов, В. Холloпова, Г. Ципін, Б. Яворський та ін.); різні аспекти вокального мислення (Н. Голубева, Л. Дмитрієва, І. Колодуб, Г. Стасько, Т. Ткаченко та ін.).

Аналіз останніх досліджень у галузі вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва довів, що основними її аспектами є розвиток здатності студентів до глибокого розуміння художньо-образного змісту вокального твору та його вокальне втілення, а також оволодіння упорядкованих способів організації цілеспрямованої взаємопов'язаної діяльності вчителя з учнями. Формування такої вокально-методичної майстерності вчителя музичного мистецтва передбачає інтегральність та інтегративність, і ґрунтується на зіставленні вокально-виконавського та методичного компонентів фахового становлення студентів (Василенко, 2015). З. Ткаченко підкреслює, що ефективна вокальна підготовка можлива лише за умови активної самостійної роботи студента, заснованої на усвідомленні індивідуальних властивостей і потреб, володінні критеріями самооцінки та здатністю до апробації сукупності форм і методів самостійної роботи (Ткаченко, 2016).

Сформовані вокальні вміння, зауважує І. Куліковська, не обмежуються постановою голосу. Важливо розвивати в студента аналітичне мислення, необхідне для вокально-педагогічної роботи, художнього смаку, здатності ухвалювати власні практичні рішення, здібності до узагальнення художнього змісту та творчої уяви (Куліковська, 2017).

Разом із визнанням актуальності проблеми розвитку вокального мислення як виду синтетичної, цілеспрямованої розумово-практичної активності майбутніх учителів музичного мистецтва, спостерігається недостатній рівень її вирішення на методологічному рівні, що зумовлює **мету** дослідження: обґрунтування принципів розвитку вокального мислення майбутніх учителів музичного мистецтва.

Методи дослідження – аналіз, узагальнення, конкретизація, екстраполяція, теоретичне моделювання.

Виклад основного матеріалу. Згідно з психологічними дослідженнями, мислення відображує розумові дії суб'єкта й завжди є суб'єктивним (Тихомиров, 1984). П. Гальперін зазначає, що феномен мислення можливо вивчати лише у взаємозв'язку діяльнісного та процесуального підходів (Гальперін, 1966). Мислення, як вид активності індивіда, оперує образами, поняттями й уявленнями з метою вирішення конкретних інтелектуальних завдань (Брушлинський, 1979). О. Тихомиров підкреслює, що «мислення – це процес, пізнавальна діяльність, продукти якої характеризуються узагальненим, опосередкованим віддзеркаленням дійсності, воно диференціюється на види, залежно від рівнів узагальнення й характеру використовуваних засобів, залежно від новизни цих

узагальнень і засобів для суб'єкта, від міри активності самого суб'єкта мислення» (Тихомиров, 1984).

В основі вокального мислення, як специфічного професійно націленого виду мислення, лежить вокальна діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва й розглянуті вище наукові характеристики мислення. Узагальнюючи атрибутивні характеристики мислення й особливості вокально-виконавської та педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, доцільно визначити вокальне мислення як синтезований розумово-психічний процес вокаліста-педагога, який дозволяє узагальнювати мистецьку дійсність через сформовані поняття й судження, а також ухвалювати самостійні вокально-виконавські та методичні рішення. Продуктом вокального мислення є здатність до створення оригінальних вокально-виконавських інтерпретацій (як реалізація афективних і художньо-естетичних вражень через засоби технічно-виконавських та мовно-логічних конструктів і категорій), та індивідуальна педагогічна концепція (як вираз інтегрованих уявлень про засоби організації педагогічної діяльності).

Можна визначити, що вокальне мислення діє у двох напрямках: перший – від осягнення авторського задуму, закладеного емоційно-образного змісту музичного твору до шляхів його реалізації (моторних, технічно-виконавських, художньо-експресивних); другий – від знаходження звучання, через пошук художньо-теоретичних концепцій до еталонних уявлень. Обидва види вокального мислення, насамперед, покликані інтегрувати технічний аспект вокальної підготовки з художнім та педагогічним для реалізації загальної мети: досягнення вокальної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва та його творчої самореалізації в процесі вокально-артистичної та вокально-педагогічної діяльності.

Компонентна структура вокального мислення майбутніх учителів музичного мистецтва ґрунтується на вищевикладених атрибутивних характеристиках досліджуваного феномену. Вона включає в себе мотиваційно-спонукальний (розумова актуалізація системи мотивів, які у процесі вокальної підготовки спрямовують студента до ефективного здійснення позитивних самозмін), аналітично-когнітивний (оперування всім комплексом вокально-практичних, психолого-педагогічних і мистецько-теоретичних знань, формування еталонних слухових уявлень) та творчо-діяльнісний (передбачає внесення в інтерпретаційне прочитання музичного твору власного індивідуального бачення, яке реалізує творче самовираження вокаліста властивим саме йому унікальним способом) компоненти.

Розвиток вокального мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва неможливий без глибокої роботи студента з осягнення специфіки символічно-інтонаційної мови музичного мистецтва. Осягнення цієї специфіки безперервно пов'язане з розумовим процесом, спрямованим

на пошук рухових почуттів, які зможуть допомогти реалізувати художній зміст музичного твору через використання вокально-виконавських засобів. Саме завдяки вокальному мисленню найбільш ефективно відбувається розумова усвідомлена координація дій вокального апарату й невербальної експресії вокаліста з художнім образом музичного твору, коли студент аналізує власні виконавські ресурси та добирає найефективніші для втілення конкретного образу, що має на увазі перетворення елементів фізичної природи на мисленнєвий план через роботу розуму й уяви.

Розвиток вокального мислення відбувається в умовах спеціально спрямованої вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Теоретичне осмислення вокальної підготовки студента свідчить про те, що вона має враховувати такі специфічні вимоги, як: необхідність індивідуального підходу до вокальної діяльності, який ґрунтується на розумінні психо-фізіологічних властивостей кожного студента; важливість опанування студентами голосовою мобільністю (використання голосу в різних режимах), здатністю до аналізу й корекції голосової діяльності в режимі реального часу; усвідомлення студентами педагогічної направленості вокальної діяльності (розуміння теоретичних і методичних засад вокальної діяльності); готовність студентів упоратися з високим рівнем голосового навантаження, спроможність здійснювати самостійну роботу із забезпечення стабільно здорового стану голосу (Барвинская, 2009).

Надзвичайно широким є коло завдань, які має вирішувати вокальна підготовка. Серед таких завдань Н. Овчаренко визначає: формування ціннісного ставлення до вокального мистецтва, розвиток усього спектру технічно-виконавських і художньо-творчих здібностей, формування глибокого розуміння психо-фізіологічних механізмів функціонування вокального апарату, здатність до усвідомленого самоаналізу на основі сформованого критеріального апарату, в основі якого лежить сформованість художніх, фізичних та акустичних еталонних уявлень, опанування сценічною артистичністю, формування системи знань, необхідних для розвитку голосу учня й самостійного підвищення власного професійного рівня в умовах практичної діяльності (Овчаренко, 2014).

Відповідно до визначеної мети статті, обґрунтуємо принципи організації вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва з урахуванням її націленості на розвиток вокального мислення студентів. Синтезуючи наукові визначення, принцип ми розуміємо як провідну ідею, що пронизує та регулює систему вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, визначає її зміст, форму, методичне оснащення й характер художньо-педагогічної взаємодії. До специфічних принципів, впровадження яких буде сприятливе для розвитку вокального мислення майбутніх учителів музичного мистецтва ми відносимо: принцип цілеспрямованості, принцип індивідуальної націленості, принцип мультиактивності, принцип усвідомленості, принцип творчої самореалізації та принцип аксіологізації. Розглянемо окреслені принципи докладніше.

Принцип цілеспрямованості. Вокальне мислення доцільно розуміти як процес реалізації афективних і художньо-естетичних вражень через засоби технічно-виконавських та мовно-логічних конструктів і категорій. Воно потребує комплексного цілеспрямованого розвитку, який доцільно реалізовувати в процесі вокальної підготовки як інструмент перетворення абстрактної музичної мови як системи упорядкованих символів на живий емоційно насичений образ. Принцип цілеспрямованості передбачає: ретельний відбір методів і технологій вокальної підготовки, репертуару, видів активності студента з урахуванням закономірностей становлення вокального апарату й історично-стильової логіки викладання вокалу; послідовність розглядання закономірностей дисципліни у взаємозв'язку з іншими напрямками фахової підготовки; поступову постанову вокально-виконавських і вокально-методичних завдань з урахуванням цілеспрямованого формування в студентів еталонних слухо-образних уявлень.

Принцип індивідуальної націленості. Вокальне мислення є конструктом індивідуальним та творчо спрямованим. Кожен студент володіє власним переліком психо-фізіологічних особливостей. Унікальна емоційно-чуттєва сфера кожного вокаліста впливає на створення унікального художньо-емоційного досвіду, використання якого в процесі художньо-інтерпретаційної діяльності формувати особистісне ставлення до музичного твору. Також кожному студентові властивий індивідуальний рівень прояву вокальних і загальних музичних особливостей – тембр, діапазон, голосова витривалість, поетична й музична пам'ять тощо. Принцип індивідуальної націленості передбачає послідовне формування, на основі означених особливостей, індивідуальної бази слухо-образних уявлень, які лежатимуть в основі самостійної навчально-практичної діяльності студента.

Принцип мультиактивності. Вокальне мислення вчителя музичного мистецтва розвивається з урахуванням усіх видів вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Це широкий спектр видів діяльності, який охоплює: виконавську діяльність (яка визначає природний виконавський потенціал студента й забезпечує художньо-технологічний процес реалізації музичного образу засобами вокального мистецтва); художньо-інтерпретаційну діяльність (яка поєднує здатність до художньо-герменевтичного аналізу музичної мови, знання закономірностей розгортання вокального твору й готовність до яскравого, експресивно доцільного художнього втілення інтерпретаційної концепції музичного твору); мистецько-теоретичну діяльність (яка передбачає пошук інформації, спрямований на виявлення стильових, жанрових, авторських, історичних особливостей із метою глибокого мистецькознавчого аналізу музичного твору); творчу діяльність (яка визначає готовність студента реалізовувати власний творчий потенціал через самостійну творчу активність, розвиток імпровізаційних здібностей, репертуарні пошуки, відшукування власної вокальної манери, пошук індивідуальних унікальних шляхів самореалізації як

вокаліста); педагогічно-комунікативну діяльність (яка передбачає здатність налагоджувати ефективну й сприятливу атмосферу художньо-педагогічної комунікації, добирати ефективні методи й технології викладання вокалу або організації співацької діяльності учнів у процесі педагогічної практики, використовувати інноваційні й модифіковані педагогічні технології на умовах індивідуального підходу до учнів); діяльність із саморозвитку (як здатність проектувати власну, ефективну індивідуальну стратегію особистісного й фахового розвитку в контексті зростання вокально-виконавської та вокально-педагогічної майстерності). Відповідно, принцип мультиактивності дозволяє інтегрувати знання й уміння, отримані в процесі активної практичної діяльності, що активізує вокальне мислення через цілісність і практичність сприймання вокальної підготовки студентом.

Принцип усвідомленості. Усвідомлене ставлення до вокальної підготовки до фахової діяльності, до саморозвитку є запорукою формування професійної майстерності студента. Здатність свідомо контролювати власне звучання, сценічну експресію, мовлення, настрій та емоційні стани в процесі співу або педагогічної взаємодії дозволяє вирішувати проблемні питання фахової підготовки студента. Уміння уявлення звучання безпосередньо перед його втіленням є умовою якісного звукотворення, отже принцип усвідомленості передбачає активізацію уваги студента на всі процеси, які відбуваються в момент співу з метою їхньої регуляції, координації та своєчасної корекції. Згідно з принципом усвідомленості студенти є активними суб'єктами власного фахового розвитку, які здатні впливати на її зміст у межах варіативності. Виходячи з власних інтересів, ступеню зацікавленості, вони беруть участь у виборі репертуару, у діагностиці власних виконавських проблем та пошуку шляхів їх вирішення.

Принцип творчої самореалізації. Мистецько-педагогічна професія безпосередньо пов'язана з творчістю та неможлива без неї. При цьому навчання в галузі музичного мистецтва – це шлях до розкриття потенційних можливостей і реалізації творчого потенціалу кожного студента. Принцип творчої самореалізації передбачає надання студентові можливостей для творчої самореалізації через постанову творчих завдань, плекання самостійності, актуалізації креативної поведінки, позитивне підкріплення проявів творчих здібностей. Особливого значення принцип творчої самореалізації набуває в контексті інтерпретаційної діяльності студента, як одного з основних видів активності студента-вокаліста на шляху розвитку вокального мислення. Надання студентам можливості здійснювати самостійний творчий пошук дає їм змогу пізнавати себе, проявляти ініціативу, усвідомлювати власні інтереси, знаходити те, що надихає їх. Крім того, вокальна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва надає студентам широкий спектр можливостей для реалізації власного творчого потенціалу.

Принцип аксіологізації. Як відомо, аксіологія – це наука про цінності, вчення, націлене на формування ціннісних орієнтирів. У контексті педагогічних досліджень принцип аксіологізації націлений на формування ціннісної орієнтації студентів на обраний фах, усвідомленого ставлення до професійної діяльності, саморозвиток у межах якої є особистісною цінністю. Екстраполюючи таке визначення на процес фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зазначимо, що розвиток вокального мислення неодмінно має супроводжуватися розвитком духовно-естетичної та мотиваційної сфер індивіда, що спрямовує його на цілеспрямоване поглиблення власних знань і вмінь, впливає на смак студента, формуючи його потребу в сприйманні та виконання найкращих зразків вокальної музики, ціннісне ставлення до вокального мистецтва й педагогічної діяльності. Принцип аксіологізації передбачає поглиблення (на основі ціннісного ставлення як джерела мотивації) художньо-теоретичних знань, слухового досвіду, на основі яких будуються інтонаційно-слухові еталони, судження й уявлення студента, необхідні для успішної художньо-інтерпретаційної діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, враховуючі вищевикладені положення зазначимо, що вокальне мислення майбутніх учителів музичного мистецтва – це складний, інтегративний феномен, який базується на атрибутивних характеристиках мислення й особливостях вокально-виконавської та педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва. У контексті даного дослідження вокальне мислення визначається як синтезований розумово-психічний процес вокаліста-педагога, який дозволяє узагальнювати мистецьку дійсність через сформовані поняття й судження, а також приймати самостійні вокально-виконавські та методичні рішення. Розвиток вокального мислення відбувається в умовах спеціально спрямованої вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Серед принципів, впровадження яких у вокальну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва сприятиме ефективному розвитку вокального мислення, визначено: принцип цілеспрямованості, принцип індивідуальної націленості, принцип мультиактивності, принцип усвідомленості, принцип творчої самореалізації та принцип аксіологізації. Матеріали, викладені в статті не вичерпують усіх аспектів зазначеної проблематики. Безумовно, подальшої розробки потребує методичне забезпечення розвитку вокального мислення майбутніх учителів музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

- Барвинская, Е. М. (2009). *Педагогические условия формирования вокального мастерства учителя музыки* (дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Москва.
- Брушлинский, А. В. (1979). *Мислення і прогнозування*. М.: Думка.

- Василенко, Л. М. (2015). Педагогічні підходи та принципи формування вокально-методичної майстерності вчителя музичного мистецтва. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки, 1*, 119-125.
- Гальперин, П. Я. (1966). Психологія мислення і вчення про поетапне формування розумових дій. *Дослідження мислення в сучасній психології: статті*. М., 236–276.
- Овчаренко, Н. (2014). Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 1–2*, 60–64.
- Куліковська, І. С. (2017). Умови формування вокальних умінь як компетентнісної складової частини професійної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки, 80 (1)*, 163–170.
- Тихомиров, О. Д. (1984). *Психологія мислення*. М.: Видавництво Московського університету.
- Ткаченко, З. (2016). Формування вокальних компетенцій студентів в процесі фахової підготовки. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти, 9 (3)*, 114-117.

РЕЗЮМЕ

Битько Н. Г. Педагогические принципы развития вокального мышления будущих учителей музыкального искусства.

В статье раскрывается актуальность модернизации вокальной подготовки будущих учителей музыки в соответствии с трансформацией современных социальных процессов. Целью статьи является обоснование принципов развития вокального мышления будущих учителей музыкального искусства. Методы исследования: анализ, обобщение, конкретизация, экстраполяция, теоретическое моделирование.

Мышление раскрывается как процесс, познавательная деятельность, продукты которой характеризуются обобщенным, опосредованным отражением действительности, оно дифференцируется на виды в зависимости от уровней обобщения и характера используемых средств, в зависимости от новизны этих обобщений и средств для субъекта, от степени активности самого субъекта мышления.

Определение вокального мышления базируется на сущностных характеристиках мышления и особенностях вокально-исполнительской и педагогической деятельности учителя музыкального искусства. Соответственно, вокальное мышление рассматривается как синтезированный умственно психический процесс вокалиста-педагога,

который позволяет обобщать художественную действительность через сложившиеся понятия и суждения, а также принимать самостоятельные вокально-исполнительские и методические решения. Продуктом вокального мышления является способность к созданию оригинальных вокально-исполнительских интерпретаций (как реализация аффективных и художественно-эстетических впечатлений через средства технико-исполнительских и культурно-логических конструктов и категорий), и индивидуальная педагогическая концепция (как выражение интегрированных представлений о средствах организации вокально-педагогической деятельности).

В статье приведён ряд общепедагогических и художественно-педагогических принципов, внедрение которых в вокальную подготовку будущего учителя музыкального искусства будет способствовать развитию его вокального мышления. Такими принципами являются принцип целенаправленности (тщательный отбор методов и технологий вокальной подготовки, репертуар видов активности студента с учетом закономерностей становления вокального аппарата и историко-стилевой логики преподавания вокала), принцип индивидуализации (последовательное формирование на основе психофизиологических и личностных особенностей студента, индивидуальной базы слухо-образных представлений), принцип мультиактивности (позволяет интегрировать знания и умения, полученные в процессе активной практической деятельности), принцип осознанности (активирует способность сознательно контролировать собственное звучание, сценическую экспрессию, речь, настроение и эмоциональные состояния в процессе пения или педагогического взаимодействия) и принцип аксиологизации (углубление, художественно-теоретических знаний, слухового опыта и практических умений на основе ценностного отношения как источника мотивации).

Ключевые слова: мышление, вокальная подготовка, вокальное мышление, принцип, профессиональная подготовка учителя музыкального искусства.

SUMMARY

Bitko N. G. Pedagogical principles of future musical art teachers' vocal thinking development.

The article reveals the relevance of modernizing vocal training of future music teachers in accordance with transformation of modern social processes. The aim of the article is to substantiate the principles of development of vocal thinking of future musical art teachers. Research methods: analysis, generalization, concretization, extrapolation, theoretical modeling.

Thinking is revealed as a process, a cognitive activity, the products of which are characterized by a generalized, indirect reflection of reality, it is differentiated into types depending on the levels of generalization and the nature

of the means used, depending on the novelty of these generalizations and means for the subject, on the degree of activity of the subject of thinking.

The definition of vocal thinking is based on the essential characteristics of thinking and the characteristics of the vocal performing-pedagogical activity of a musical art teacher. Accordingly, vocal thinking is considered as a synthesized mental process of a vocalist-teacher, which allows to generalize artistic reality through existing concepts and judgments, as well as make independent vocal-performing and methodological decisions. The product of vocal thinking is the ability to create original vocal-performing interpretations (as realization of affective and artistic-aesthetic impressions through the means of technical-performing and cultural-logical constructs and categories), and an individual pedagogical concept (as an expression of integrated ideas about the means of organizing vocal-pedagogical activities).

The article presents a number of general pedagogical and artistic-pedagogical principles, introduction of which in the vocal training of a future music teacher will contribute to development of his/her vocal thinking. These principles are: the principle of purposefulness (careful selection of methods and technologies of vocal training, a repertoire of types of student's activity, taking into account the laws of formation of the vocal apparatus and historical-style logic of vocal teaching), the principle of individualization (sequential formation on the basis of the psychophysiological and personality characteristics of the student, an individual auditory base of figurative representations), the principle of multi-activity (allows to integrate knowledge and skills acquired in the process of active practical activity), the principle of awareness (activates the ability to consciously control one's own sound, stage expression, speech, mood and emotional states in the process of singing or pedagogical interaction) and the principle of axiologization (deepening, artistic-theoretical knowledge, auditory experience and practical skills based on a value relation as a source of motivation).

Key words: *thinking, vocal training, vocal thinking, principle, professional training of a musical art teacher.*